

โรคโคนมต่างๆ ไปที่ควรรู้จัก (ต่อ)

โดย สพ.ญ. จุติมา วราวิทย์¹ สพ.ญ. วีร่า พิวัก²

MENU

- โรคที่พบในโคระยะตั้งท้องและปัญหาในเวลาคลอด
 - ปากมดลูกหรือช่องคลอดทะลัก
 - มดลูกบิด
 - การคลอดยาก
- โรคที่พบในโคหลังคลอด
 - รกค้าง
 - มกลูกทะลัก
 - ใช้น้ำนม อัมพฤกษ์หลังคลอด
 - โคลัมหลังคลอด
- โรกระบบทางเดินอาหาร
 - โรคอาหารอัดแน่นในขณะกระเพาะหมัก และกระเพาะไม่ทำงาน
 - โรคท้องอืด
 - กระเพาะแท้เคลื่อน
 - วัตถุแหลมคมที่มกระเพาะ

หมายเหตุ

เรื่องที่จะอ่านต่อไปนี้เป็นเรื่องต่อจาก โรคโคนมทั่ว ๆ ไปที่ควรรู้จัก ซึ่งได้นำเสนอไปแล้ว เป็นส่วนแรกใน เกษตรก้าวหน้า ปีที่ 6 ฉบับที่ 5 (กันยายน-ตุลาคม 34)

บรรณาธิการ

โรคโคนมต่างๆ ไปที่ควรรู้จัก (ต่อ)

3. โรคที่พบในโคระยะตั้งท้องและปัญหาในเวลาคลอด

3.1 ปากมดลูกหรือช่องคลอดทะลัก พบมากในช่วงโคท้องแก่ใกล้คลอด

สาเหตุ

เกิดจากการเบ่งของแม่โค ประกอบกับมดลูกมีน้ำหนักรวมมาก มักเกิดกับโคที่อ้วนระเพศ ภายนอกใหญ่ ปากช่องคลอดหย่อน หรือ โคที่เคยมีประวัติ ปากมดลูกทะลักในท้องก่อนๆ มาแล้ว

อาการ

โคจะเบ่งบ่อยๆ ระยะแรกๆ เจ้าของจะสังเกตเห็นส่วนผนังช่องคลอด หรือปากมดลูก ลักษณะเป็นก้อนเนื้อแดงๆ ปลิ้นออกมาเฉพาะเวลานอน ถ้าปล่อยไว้นานส่วนของปากมดลูกจะทะลักออกมาตลอดเวลา ซึ่งจะทำให้เกิดปากมดลูกบวม เกิดบาดแผลที่ปากมดลูก หรือมีการติดเชื้อโรคได้ง่าย ในรายที่ทิ้งไว้นานอาจเกิดเนื้องอกที่ส่วนของปากมดลูกได้

การแก้ไข

สิ่งที่เกษตรกรควรทำทันทีที่เห็นปากมดลูกทะลักก่อนตามสัตวแพทย์ คือ บังคับให้วัวยืน แล้วรีบใช้น้ำสะอาดล้างทำความสะอาดส่วนที่ทะลักหลายๆ ครั้ง ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ เช่น เคททอล ควรละลายจางๆ ล้างอีกครั้ง ก่อนพยายามดันกลับเข้าไป ควรจัดให้วัวยืนในบริเวณที่ส่วนท้ายของลำตัวสูงกว่าส่วนหน้าจากนั้นรีบตามสัตวแพทย์ทันที เพื่อหมอจะได้ทำการเย็บรูตปากช่องคลอดให้เล็กลงชั่วคราว จนกว่าจะมีการคลอด ซึ่งหลังคลอดแล้วอาการต่างๆ มักจะหายไปเอง ที่สำคัญคือ อย่าปล่อยให้ปากมดลูกทะลักเป็นเวลานานๆ เพราะจะทำให้เกิดบาดแผลรุนแรงตามมา และมีผลให้ปากมดลูกอักเสบหลังคลอดได้มาก บางครั้งถ้าปากมดลูกเกิดบาดแผลรุนแรงมาก หรือเกิดเนื้องอกมากๆ อาจจำเป็นต้องตัดตัวนั้นทิ้ง

BACK

1. สัตวแพทย์ประจำโรงพยาบาลสัตว์หนองโพ
2. สัตวแพทย์อาสาสมัครจากประเทศแคนาดา โรงพยาบาลสัตว์หนองโพ

3.2 มดลูกบิด พบได้ในโคท้องแก่ใกล้คลอด หรือขณะที่กำลังคลอด โดยมักมีปัญหา

คลอดยากแล้วมาตามหมอไปแก้ไข

สาเหตุ

เนื่องจากขนาดของมดลูก 2 ข้างไม่เท่ากัน เพราะมีการขยายใหญ่ที่ปีกข้างเดียวขณะตั้งท้อง เป็นสาเหตุชักนำร่วมกับการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งมดลูก ขณะที่แม่โคเคลื่อนไหว เช่น นอนลงหรือลุกขึ้น ทำให้มดลูกบิดได้ นอกจากนี้ความรุนแรงต่างๆ เช่น สิ้นลม หรือการกลืนตัว

ที่ทำให้มดลูกเคลื่อนไหวย่างรุนแรงในช่องท้องที่ลึกและใหญ่ ก็เป็นสาเหตุให้มดลูกบิดได้เช่นกัน

อาการ

1. ถ้าบิดเพียงเล็กน้อย จะไม่มีอาการผิดปกติให้เห็น
2. ถ้ามดลูกบิดมากๆ โคนะแสดงความปลอดภัยมาก คือ เตะตะกุกดิน แกว่งหางไปมา ไม่เคี้ยวเอื้อง ไม่กินอาหาร กระวนกระวาย ถ้าเป็นรุนแรงมากอาจเกิดการแทรกซ้อนอื่นๆ ได้

การรักษา

ต้องรีบแจ้งหมอให้มาดู เพื่อทำการรักษาให้ทันเวลาที่ โดยมากมักใช้วิธีกลิ้งตัวแม่วัว หรือการผ่าตัด

BACK

3.3 การคลอดยาก ปกติโคตั้งท้อง 285 วัน (280-290 วัน) เมื่อถึงกำหนดคลอด เจ้าของจะสังเกตเห็นอาการของแม่วัว แบ่งได้ง่ายๆ เป็น 3 ระยะคือ

ระยะแรก เป็นช่วงการเตรียมตัวคลอด ในแม่โคสังเกตเห็นอาหารกระวนกระวาย ส่วนของโคนางมองดูเหมือนยกสูงขึ้น อันเกิดจากผังผืด 2 ข้างโคนางหย่อนดั่งลงมาก เต้านมซึ่งขยายใหญ่จะเริ่มมีน้ำนม

ระยะต่อมา คือระยะเบ่งคลอด เจ้าของควรจัดเตรียมคอกคลอดที่แห้งและสะอาดให้แม่โค ระยะนี้กินเวลาได้ตั้งแต่ครึ่งชั่วโมงถึง 4 ชั่วโมง โดยส่วนใหญ่แม่โคมักจะนอนหมอบบนหน้าอก **ถ้าสังเกตเห็นถุงน้ำคร่ำแตก แต่ลูกโคยังไม่ออกเกินครึ่งชั่วโมง ให้รีบตามสัตวแพทย์ทันที**

ระยะที่สาม คือระยะที่ลูกโคเคลื่อนตัวผ่านมดลูก ออกมาทางช่องคลอด โดยท่าปกติในการคลอดคือ ลูกโคจะยื่น 2 ขาหน้าออกมาก่อน หัวของลูกโควางอยู่บน 2 ขาหน้า ปลายจมูกอยู่บริเวณเข้าหน้า ถ้าลูกโคไม่ได้อยู่ในท่าปกตินี้ มักจะเกิดปัญหาคลอดยากเสมอ

หลังจากคลอดแล้ว ภายในเวลาไม่เกิน 12 ชั่วโมง รกควรจะออกตามมา จากนั้นมดลูกจะค่อยๆ หดตัวเข้าอยู่ ปกติแม่โคจะขับน้ำคาวปลาลักษณะใส ไม่มีกลิ่นเหม็นออกมาอีก 10-14 วันหลังคลอด

สาเหตุของการคลอดยาก

มีมากมายหลายสาเหตุด้วยกัน ตัวอย่าง เช่น :

1. เป็นลักษณะผิดปกติตั้งแต่กำเนิดของแม่โค หรือของลูกโค เช่น แม่โคมีเชิงกรามแคบแต่กำเนิด หรือลูกโคมีลักษณะพิการ เช่น หัวโต มี 5 ขา หรือวางตัวในท่าผิดปกติ เช่น คอพับ หรือ ขาพับไปข้างหลัง เป็นต้น

2. การให้อาหารและเลี้ยงดูไม่ดีพอ ทำให้มีผลต่อการคลอด เช่น ผสมวัวสาวที่มีขนาดเล็กเกินไป เลี้ยงจนแม่โคอ้วนเกินไป หรือไม่ได้ให้แม่โคออกกำลังกายเลย ขณะตั้งครรภ์ ทำให้แม่โคอ่อนแอขณะคลอดลูก

3. เคยมีการติดเชื้อที่มดลูก ซึ่งมีผลให้ปีกมดลูกยึดติดกับอวัยวะภายในอื่นๆ
4. เคยมีการหักของกระดูกเชิงกรานมาก่อน เช่น ภูธรถชน ทำให้ช่องเชิงกรานบิดเบี้ยวผิดปกติ
5. มดลูกไม่มีแรงบีบตัว หรือมดลูกล้า เนื่องจากขาดแร่ธาตุขณะตั้งท้อง เช่น ขาดแคลเซียม

การแก้ไข

จำไว้ว่าอย่าปล่อยแม่วัวที่มีปัญหาในการคลอดไว้นาน เพราะยิ่งทิ้งไว้นาน โอกาสที่จะสูญเสียทั้งแม่ทั้งลูกจะมีมาก ควรรีบตามสัตวแพทย์ทันที ที่สงสัยว่าจะมีการคลอดยาก เพราะในกรณีเหล่านี้ หมออาจจำเป็นต้องจัดทำลูกโคเสียใหม่เพื่อดึงออกมา หรือทำการผ่าตัดเอาลูกออกทางหน้าท้อง หรืออาจต้องใช้เครื่องมือตัดย่อยลูกโคที่ตายในมดลูกเป็นชิ้นๆ เพื่อดึงออกมา

ข้อควรจำที่เกิดการคลอดยาก

1. ถ้าเห็นถุงน้ำคร่ำแตกเกินครึ่งชั่วโมง ลูกยังไม่ออก ให้ตามหมอตันทันที
2. อย่าพยายามดึงลูกออกมาเองเป็นอันขาด ถ้าไม่รู้วิธี เพราะนอกจากจะทำให้ลูกมีโอกาสตายมากแล้ว ยังอาจทำให้ช่องคลอดของแม่ฉีกขาดได้
3. บางครั้งจำเป็นต้องแก้ไขเพื่อดึงลูกออกเอง (เช่น ในกรณีไม่พบหมอ) ใช้หลักดังนี้
 - ล้างส่วนของปากช่องคลอดโค มือและแขนของเจ้าของให้สะอาดด้วยสบู่หลายๆ ครั้ง ถ้ามียาฆ่าเชื้อให้ผสมจางๆ ล้างอีกครั้ง
 - ใช้สบู่ หรือ น้ำมันพาราฟินเหลวๆ ชะโลมแขนให้ทั่วๆ เพื่อหล่อลื่น
 - จัดทำลูกโคให้อยู่ในลักษณะปกติ โดยการดันลูกโคกลับเข้าไปก่อน เมื่อแม่โคพักการเบ่งแล้ว จึงจัดตั้งให้ขาหรือคอกลับมาอยู่ในท่าปกติ การแก้ไขจัดทำลูกโคนี้เจ้าของจะทำได้เองต่อเมื่อ ทำนั้นไม่ผิดจากท่าผิดปกติมาก แต่ถ้าลูกโคอยู่ในท่าผิดปกติมาก จำเป็นต้องให้หมอมารักษาแก้ไขเอง
 - หลังจากจัดทำปกติแล้ว ใช้เชือกมลิลาสะอาดผูกจุดที่บริเวณเหนือข้อขาทั้ง 2 ข้างแล้ว ออกแรงดึงถ่วงๆ ลงล่าง ควรดึงเป็นจังหวะตามแรงเบ่งของแม่โค
 - ในกรณีที่ลูกโคมีขนาดใหญ่มาก และยังไม่ตาย อย่าพยายามดึงออกมาเป็นอันขาด เพราะมักจะออกมาคาอยู่ ดึงต่อไม่ได้ ซึ่งทำให้การแก้ไขของหมอทำได้ยากยิ่งขึ้น

BACK

4. โรคที่พบในโคหลังคลอด

4.1 รกค้าง ตามธรรมชาติหลังจากการคลอดในช่วง 3-8 ชม. รกจะลอกหลุดออกมา ซึ่งเกิดจากการที่รกขาดเลือดมาเลี้ยงประกอบกับการบีบตัวของมดลูก และน้ำหนักของรกส่วนที่ห้อยอยู่ภายนอกช่วยถ่วงดึงให้รกลอกตัวได้ดียิ่ง

สาเหตุ ที่ทำให้รกค้างมีมากมายเช่น

1. การให้อาหารวัวขณะตั้งท้องไม่สมบูรณ์ เช่น ขาดวิตามินเอ ให้แคลเซียมต่ำ ปริมาณสัดส่วนของแคลเซียมกับฟอสฟอรัสไม่สมดุลย์ ขาดไอโอดีน ฯลฯ

2. เกิดการติดเชื้อแบคทีเรียหรือเชื้อราที่รกหลังคลอด

3. สภาพการคลอดที่ผิดปกติต่างๆ มีผลทำให้เกิดรกค้าง ได้สูง เช่น คลอดลูกแฝด เกิดภาวะการคลอดยาก คลอดก่อนกำหนด แท้งลูก เป็นต้น

4. สภาวะทางอารมณ์ของแม่โค เช่น ตกใจ หรือเครียด มากๆ หลังคลอดก็ทำให้รกค้างได้

อาการ

โคมักจะเบ่งบ่อยๆ กระวนกระวายไม่ค่อยกินอาหาร บางตัวอาจมีไข้ เจ้าของมักจะสังเกตเห็นส่วนของรกห้อยออกมา หรือโผล่ออกมาให้เห็นเวลานอน ถ้าเลย 24 ชั่วโมงหลังคลอดแล้ว รกยังไม่ออก ให้รีบแจ้งสัตวแพทย์ เจ้าของควรเอาใจใส่โคหลังคลอดใหม่ๆ ให้ดี เพราะบางครั้งรกอาจหลุดแล้วแต่เจ้าของไม่สังเกต หรือบางครั้งอาจมีสุนัขมากัดกินรกที่ห้อยค้างอยู่ ทำให้โคตกใจ หรือได้รับบาดเจ็บ ซึ่งทำให้รกค้างได้

การแก้ไข

1. สัตวแพทย์จะปลดรกออกโดยทำอย่างสะอาด และระมัดระวัง ร่วมกับการสอดยาปฏิชีวนะไว้ในมดลูก หรือฉีดยาร่วมด้วย

2. ในบางกรณีอาจทิ้งให้รกหลุดออกมาเอง ซึ่งต้องใช้เวลา 7-10 วัน โดยรกจะค่อยๆ เปื่อยและหลุดออกมาได้เอง แต่กรณีเช่นนี้ โคอาจแสดงอาการป่วย ซึ่งต้องใช้ยาฉีดร่วมด้วย เพื่อกันการติดเชื้อในมดลูก เมื่อปล่อยให้รกหลุดออกมาเอง สัตวแพทย์มักนิยมใส่ยาปฏิชีวนะไว้ในมดลูก

3. หลังจากรกออกแล้ว 15 วันหลังคลอด ควรให้สัตวแพทย์ตรวจดูว่า มดลูกเข้าอยู่ได้ดีหรือไม่ ถ้าพบว่าหลังคลอดโคยังคงเบ่งเสมอๆ โดยขับน้ำสีปนเลือด กลิ่นเหม็นจัดออกมา ควรให้สัตวแพทย์มาตรวจดู เพราะอาจเกิดจากรกหลุดออกไม่หมด และมีการติดเชื้อในมดลูกร่วมด้วย กรณีเช่นนี้รักษายาก

BACK

4.2 มดลูกทะลัก

มดลูกทะลักหลังคลอดจัดว่าเป็นกรณีฉุกเฉิน ซึ่งถ้าทิ้งไว้นานความเสียหายจะรุนแรงมาก จึงจำเป็นต้องรีบตามสัตวแพทย์ทันทีที่เห็น

สาเหตุ

สาเหตุที่แน่นอนยังไม่ทราบ บางครั้งอาจเกิดจากระดับแคลเซียมในเลือดต่ำมักพบในโคที่กำลังไม่พอ แล้วเบ่งอย่างมากจนมดลูกปลิ้นทะลักออกมา

อาการ

โคจะเบ่งมากและเห็นมดลูกทะลักออกมา ความรุนแรงขึ้นกับขนาดของมดลูกที่ทะลัก และระยะเวลาที่ทิ้งไว้ก่อนทำการแก้ไข ส่วนใหญ่เมื่อมดลูกทะลัก โคมักจะนอน ทำให้ส่วนของ

มดลูกตกอยู่บนพื้น ซึ่งสภาพนี้มดลูกจะชอกช้ำได้ง่าย หากมีการฉีกขาดของเส้นเลือดด้วย จะทำให้เลือดออกมาก มีผลให้โคตายได้ถ้าทิ้งมดลูกให้ทะเล็กเป็นเวลานานจะทำให้เลือดคั่งที่มดลูก มีผลให้ผนังมดลูกบวมใหญ่ขึ้น ดันกลับยาก และอาจเกิดเนื้องอกหรือบาดแผลที่มดลูกได้

การแก้ไข

ต้องรีบตามสัตว์แพทย์โดยด่วน ขณะที่หมอยังไม่มา เจ้าของควรจะช่วยด้วยการพยายามมิให้มดลูกส่วนที่ทะเล็กสกปรกหรือชอกช้ำมากขึ้น โดยไล่ให้วัวยืนแล้วล้างมดลูกด้วยน้ำสะอาดหลายๆ ครั้ง จากนั้นลองดันจับดูถ้าทำได้ หากมีคนช่วยหลายคน จะทำให้การดันกลับง่ายขึ้น เพราะมดลูกมีน้ำหนักมาก

BACK

4.3 ใช้น้ำนม อัมพฤกษ์หลังคลอด

มักเกิดในแม่โคที่ให้น้ำนมมากหลังคลอดลูกใหม่ๆ

สาเหตุ

เกิดจากระดับแคลเซียมในเลือดลดต่ำกว่าปกติมาก ส่วนใหญ่มักเกิดกับแม่โคที่สูญเสียแคลเซียมทางน้ำนมอย่าง คือ ไม่สามารถดูดซึมเอาแคลเซียมที่สะสมไว้ในกระดูกมาสาเหตุนี้แล้ว อาจเกิดจากในร่างกายนางงานไม่ปกติ โรคนี้ได้ง่าย ก็คือการเปลี่ยน

แวดล้อม เช่นการคลอดลูก การเปลี่ยนอากาศหรือการอดอาหารอย่างกระชั้นหัน เป็นต้น

มาก จนร่างกายปรับตัวไม่ทัน เชื่อมจากลำไส้ หรือดึงเอาแคลเซียมทดแทนได้ทันทั่วทั้งที่ นอกจากต่อมที่ควบคุมการใช้แคลเซียม และสาเหตุที่ชักนำให้สัตว์เป็น

อาการ

ระยะที่ 1 โคจะแสดงอาการตื่นเต้นกลัมน้ำเนื้อสีนเห็นได้ชัดเจน ไม่อยากเคลื่อนไหว ไม่กินอาหาร เคี้ยวฟัน บางตัวจะชัก ต่อมาขาหลังจะแข็งตัว เดินโซเซและล้มลงนอน

ระยะที่ 2 โคจะล้ม นอนบนหน้าอก ซึมลงมาก คอบิดหันหัวไปทางขวา ลูกไม่ขึ้น ตัวเย็น หัวเต้นเร็วแต่เบากระเพาะไม่ทำงาน ตาดำขยาย นัยน์ตาค้างและแห้ง ปากและจมูกแห้ง

ระยะที่ 3 โคจะนอนตะแคงเกือบหมดความรู้สึก ซึ่พจรอ่อนมาก หัวใจเต้นเร็วมากถึง 120 ครั้ง ต่อนาที มักมีอาการท้องอืดร่วมด้วย ถ้าถึงระยะนี้ ยังไม่ได้รับการรักษา สัตว์จะตายได้ง่าย

การแก้ไข

เมื่อพิจารณาจากประวัติการคลอดใหม่ อาการและปริมาณของน้ำนม **ถ้าเจ้าของสงสัยว่าโคป่วยเป็นโรคนี้ ให้รีบตามหมอยทันที** เพราะจำเป็นต้องให้แคลเซียมทางเส้นเลือดโดยด่วน ซึ่งต้องทำอย่างระมัดระวัง จำไว้ว่าอย่าทำการรักษาเอง เพราะแคลเซียมถ้าให้เร็วมากไปสัตว์จะตายได้

การป้องกัน

ในช่วงท้องแก่ และแรกคลอดให้จัดอาหารแร่ธาตุซึ่งมีแคลเซียมสูง ให้โคกินอย่างเต็มที่ คือมีวางไว้ให้กินได้ตามต้องการตลอดเวลา

BACK

4.4 โคลัมหลังคลอด

หลังการคลอดลูก แม่โคอาจลุกไม่ขึ้น เพราะ 2 ขาหลังเป็นอัมพาต

สาเหตุ

เนื่องจากขณะคลอดลูกมีการขยายตัวอย่างมากในช่องเชิงกราน มีผลให้เกิดการบาดเจ็บของเอ็นเส้นประสาท และกล้ามเนื้อในบริเวณใกล้เคียงได้ มักเกิดในโคที่คลอดยาก และล้มนอนเป็นเวลานานขณะคลอด

อาการ

แม่โคจะนอนลุกไม่ขึ้น แต่ยังคงกินอาหาร น้ำ ขับถ่ายปกติ

การแก้ไข

ต้องปรึกษาสัตวแพทย์ ซึ่งผลในการรักษาไม่แน่นอน ขึ้นกับความรุนแรงของการบาดเจ็บ โดยเฉพาะหากเกิดบาดเจ็บที่เส้นประสาท หากรักษาไประยะหนึ่งแล้วอาการไม่ดีขึ้นอาจต้องตัดทิ้ง

BACK

5.โรคในระบบทางเดินอาหาร

โรคในระบบนี้มีหลายโรค จะกล่าวถึงเฉพาะที่พบบ่อยๆ คือ :

5.1 โรคอาหารอัดแน่นในขณะกระเพาะหมัก และกระเพาะไม่ทำงาน

ตามธรรมชาติ โคเป็นสัตว์ 4 กระเพาะ กระเพาะหมัก หรือกระเพาะใหญ่ (ผ้าขี้ริ้ว) เป็นกระเพาะแรกที่ได้รับอาหารจำนวนมากมาพักไว้ เพื่อรอการเคี้ยวเอื้องและหมักย่อยด้วยเชื้อแบคทีเรียที่มีในกระเพาะเป็นจำนวนมาก ความผิดปกติของกระเพาะนี้จึงสำคัญมากและที่พบบ่อยๆ คือ กระเพาะไม่ทำงาน ทำให้มีอาการอัดแน่น

สาเหตุ

1. กินเมล็ดข้าวหรือปลายข้าวเข้าไปเป็นจำนวนมากเกินไป
2. กินอาหารพวกแป้ง เช่น กากเต้าหู้ เข้าไปมากเกินไป
3. กินหญ้าอ่อนในปริมาณมาก
4. กินหญ้า หรืออาหารหยาบมากเกินไป

อาการ มีตั้งแต่เหนื่อยๆ ถึงรุนแรง

ระยะแรกๆ โคจะซึม เบื่ออาหารหยุดเคี้ยวเอื้อง กระเพาะหมักไม่บีบตัวแต่จะขยายใหญ่และแข็งตัว เมื่อกดคลำดูทางสวาบซ้าย รู้สึกแน่นเหมือนถุงแป้ง อัตราการหายใจจะเร็วกว่าปกติ

ระยะรุนแรง โคจะยกเท้าเตะห้องตัวเอง ซึมมาก หัวตก ไม่อยากเคลื่อนไหว ไม่กินอาหาร ไม่ถ่ายอุจจาระ ร้องคราง ท้องขยายใหญ่มากและตึง หายใจเร็วมากขึ้น โคอาจเดินโซเซและไม่มีแรงลุกขึ้นยืน อาจตายได้ถ้ารักษาไม่ทัน เพราะความเป็นกรดในกระเพาะสูงมาก

การแก้ไข
ในระยะแรกๆ เจ้าของอาจช่วยตัวเองโดยการกรอกยาระบาย เช่น มะขามเปียก 2-3 กำมือ หรือดีเกลือสัก 1.4-1.2 กิโลกรัมกับน้ำเยาะๆ ถ้ายังไม่ดีขึ้น ควรรีบตามสัตวแพทย์

BACK

5.2 โรคท้องอืด

คือการที่มีแก๊สเป็นจำนวนมากเกิดขึ้นในกระเพาะหมัก เนื่องจากการหมักของอาหาร แก๊สนี้อาจแยกตัวหรือปนกับอาหารในกระเพาะก็ได้ **จัดเป็นโรคที่ต้องรีบแก้ไขโดยด่วน ควรตามสัตวแพทย์ทันที**

สาเหตุ

1. กินอาหารหยาบที่มีพืชพวกถั่วมาก หรือหญ้าอ่อนตอนต้นฤดูฝนเข้าไปมาก
2. มีวัตถุแปลกปลอมเข้าไปขัดขวางการเรอ เช่น กิหรก กินชดเชือก ฯลฯ
3. มีเนื้องอกที่หลอดอาหาร
4. ในลูกโค กินอาหารหยาบมากเกินไป กินนมบูดเน่าหรือไม่ย่อย
5. โคที่นอนผิดท่า คือ นอนตะแคงนานๆ

อาการ

บริเวณกระเพาะใหญ่ คือ สวาบซ้ายจะขยายใหญ่มากอย่างกะทันหัน อาจเกิดภายใน 15 นาที หลังการกินอาหาร ไม่มีการบีบตัวของกระเพาะ เคาะฟังดูรู้สึกว่ามีอากาศอยู่ในกระเพาะมาก โคจะกระวนกระวายมาก ลงนอนและลุกขึ้นสลับกันบ่อยๆ ถ้าเป็นมากๆ โคจะหายใจลำบาก คือ หายใจทางปากและถี่ เร็ว อาจตายอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในลูกโค ถ้าแก้ไขไม่ทัน เนื่องจากหายใจไม่ออก

การแก้ไข

ขณะที่รอสัตวแพทย์มาทำการรักษาเจ้าของสามารถแก้ไขได้เองก่อนดังนี้ :

1. ถ้าโคล้มลงนอนตะแคง ให้พยายามไล่ให้ยืน หรือพลิกวัวให้อยู่ในท่านอนหมอบบนหน้าอก

2. กรอกยาขับลม เช่น ยาธาตุน้ำแดง, คาร์มีเนตีฟ โดยให้ตั้งแต่ 10 ซีซี. ถึง 1 ขวด ขึ้นกับขนาดของวัว หรืออาจใช้น้ำมันพืชประมาณ 1 ลิตร กรอกแทนก็ได้ระวังอย่าให้สัตว์สำลัก ในกรณีฉุกเฉินที่สัตว์ทำท่าจะหายใจไม่ออกตายเดี๋ยวนั้น โดยเฉพาะในลูกโคให้ใช้เข็มสะอาดขนาดใหญ่ (เบอร์ 18 หรือ 16 ยาว 1.5 นิ้ว) หรือมีดปลายแหลมเล็กๆ แทงตรงสวาบซ้ายใกล้ๆ ซีโครงซี่สุดท้าย เพื่อปล่อยแก๊สระบายออกมา อย่าลืมทาบริเวณที่แทงด้วยทิงเจอร์ก่อนและหลังการเจาะ

การแก้ไขสภาพท้องอืดนี้ ในบางกรณีสัตวแพทย์อาจตัดสินใจเปิดกระเพาะเพื่อแก้ไขสาเหตุ เช่น ท้องอืดจากการกินวัตถุแปลกปลอม ซึ่งทำให้ท้องอืดแบบมีแก๊สอยู่กับอาหาร เป็นต้น

หมายเหตุ

วิธีการเจาะท้องโดยละเอียด ดูจากบทที่ 6 เรื่องวิธีการแก้ไขภาวะฉุกเฉินต่างๆ ด้วยตนเอง (จะนำเสนอต่อไป : บรรณาธิการ)

BACK

5.3 กระเพาะแท้เคลื่อน

กระเพาะแท้อาจเกิดการเคลื่อนไปทางซ้ายหรือขวา ทำให้เกิดการบิดตัวของกระเพาะ และไม่สามารถทำงานได้

สาเหตุ

1. ภายหลังการคลอดลูก
2. ให้กินอาหารจำพวกเมล็ดข้าวมากเกินไป
3. ออกกำลังกาย หรือเคลื่อนไหवरุนแรง
4. กินเศษดินเข้าไปมากเกินไป

อาการ

1. หากกระเพาะแท้เคลื่อนไปทางซ้าย โคจะเบื่ออาหารและผอมลงเรื่อยๆ ท้องกางทางขวาปัสสาวะ น้ำนมลด อุจจาระจะมีน้อยลงจนถึงไม่มี โคมักแสดงอาการขาดน้ำคือตาลึกโป้ ผิวหนังแห้ง

2. หากกระเพาะแท้เคลื่อนไปทางขวา โคมักแสดงอาการปวดท้อง โดยยกเท้าเตะท้องนอนหมอบท้องทางขวาปัสสาวะใหญ่ ไม่กินอาหาร อุจจาระอ่อนมีสีดำ ต่อมาเมื่อเล็ดปน โคจะกินน้ำบ่อยๆ และแสดงอาการขาดน้ำรุนแรง โคจะตายภายใน 2-4 วัน หากไม่ได้รับการรักษา

การแก้ไข

เจ้าของต้องรีบตามสัตวแพทย์มาทำการรักษาทันที การรักษาอาจใช้วิธีพลิกวัวให้กลับอย่างรวดเร็ว หรือใช้การผ่าตัดแล้วยึดกระเพาะให้อยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้อง

BACK

5.4 วัตถุแหลมคมที่มกระเพาะ พบได้เสมอๆ ในโคนม

สาเหตุ

กินวัตถุแหลมคม เช่น ตะปู หรือ ลวด ที่ปะปนมาในอาหารชั้น

อาการ

ระยะแรก วัตถุที่กินเข้าไปจะทิ่มตำกระเพาะขณะที่บีบตัว ทำให้โคเจ็บปวด ทำให้กินอาหารลดลง หรือกินได้ไม่สม่ำเสมอ น้ำนมจะขึ้นๆ ลงๆ ในระยะนี้

ระยะที่ 2 วัตถุแหลมคมจะแทงทะลุกระเพาะ อาจไปโดนอวัยวะอื่นๆ เช่น ตับ ม้าม หรือทำให้ช่องท้องอักเสบ โคจะแสดงอาการเจ็บปวดท้องมาก ยกเท้าเตะท้องบ่อยๆ มักมีอาการ

ชนลูก ยืนหลังโกง เวลาเดินจะแสดงความเจ็บปวด ทำให้มองดูเดินขาแข็งๆ การกินอาหาร และให้น้ำนมลดลงมาก โคนจะผอมอย่างรวดเร็ว

ระยะที่ 3 วัตถุประสงค์ทางทะเลถูกระบังลมไปโดนหัวใจ ทำให้เยื่อหุ้มหัวใจอักเสบ โคนจะยืน หัวตก ขาชิด ยืดคอไปข้างหน้า แสดงความเจ็บปวดอย่างมากเมื่อเคลื่อนไหว หรือเมื่อถูก กระแทกบริเวณช่วงหน้าอก อาจมีอาการบวมหน้าใต้คางและหน้าอกให้เห็น สังเกตเห็นเส้นเลือดดำใหญ่ที่คอ โปร่งชัดเจนกว่าปกติ เมื่อถึงระยะนี้มักรักษาไม่หาย เนื่องจากหัวใจทำงานผิดปกติ

การแก้ไข

ต้องรีบแจ้งสัตวแพทย์ทันทีที่สังเกตความผิดปกติตั้งแต่ระยะแรกๆ ซึ่งหลังจากทำการผ่าตัดเอาวัตถุประสงค์คมออกแล้ว จะหายได้อย่างรวดเร็ว

การป้องกัน

1. ในวัวที่ให้น้ำนมดีๆ ควรกรอกแท่งแม่เหล็กลงในกระเพาะไว้ทุกตัวเพื่อจะได้ดูดเอา วัตถุประสงค์คมมาติด ถ้าหากสัตว์กินเข้าไปโดยบังเอิญ
2. ควรใช้แท่งแม่เหล็กขนาดใหญ่กว่าในอาหารเข้าทุกครั้งก่อนเทให้วัวกิน
3. รมัตรีวังอย่าให้มีเศษลวดและตะปูร่วงหล่นอยู่ในบริเวณคอกวัว

BACK TO NENU